

1к 017

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет фізичної культури та спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова

27 серпня 2019 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПОРТИВНІ ІГРИ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 017 Фізична культура і спорт
Освітня програма Тренер з обраного виду спорту

Миколаїв – 2019

Розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського.

Розробник програми: Лісенчук Геннадій Анатолійович, професор кафедри теорії та методики фізичної культури; Кулаков Юрій Євгенович, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури, доцент; Вертелецький Олег Іванович, викладач кафедри теорії та методики фізичної культури.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики

фізичної культури _____ (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету фізичної культури та спорту

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____ (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «27» серпня 2019 року № 14

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (О. А. Кузнецова)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Спортивні ігри та методика викладання» складена Лісенчуком Г.А., Кулаковим Ю. Є., Вертелецьким О. І. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності: 017 Фізична культура і спорт. Освітня програма: Тренер з обраного виду спорту. Мова викладання – українська.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія та методика викладання спортивних ігор, оволодіння професійно-педагогічними навичками й уміннями, необхідними для проведення занять з спортивних ігор.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія людини.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «спортивні та методика викладання» є формування у студентів цілісної системи знань та умінь щодо професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту на основі вивчення спортивних ігор (футбол, баскетбол, волейбол). Володіння навичками гри, знаннями структури гри, техніки і тактики, ігрової та змагальної діяльності, засвоєння методів навчання, необхідних для самостійної роботи.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «спортивні та методика викладання» є :

- надання майбутнім спеціалістам знань, вмінь і навичок зі спостереження, аналізу і проведення спортивних ігор в учбовій і позакласній роботі з фізичного виховання;
- навчити студентів використовувати гру в реалізації освітньої і виховної мети;
- формування у студентів потреби до зміцнення здоров'я і фізичного вдосконалення;
- фізичне та спортивне вдосконалення студентів;
- набуття необхідних знань, навичок та вмінь з основ теорії, методики організації і проведення спортивних ігор;
- вивчення правил змагань та методики суддівства з футболу, баскетболу та волейболу.

знати:

- місце спортивних ігор у педагогічній практиці;
- історію, сучасне становище та перспективи розвитку футболу, баскетболу, волейболу;
- техніку безпеки під час проведення занять та змагань з футболу, баскетболу, волейболу;
- методику навчання технічним елементам в футболі, баскетболі, волейболі;
- методику навчання тактичним діям в футболі, баскетболі, волейболі;
- системи змагань у футболі, баскетболі, волейболі;
- особливості розвитку фізичних якостей у футболі, баскетболі, волейболі;

вміти:

- технічно вірно виконувати вправи футболу, баскетболу, волейболу в тренувальних та змагальних умовах, показуючи при цьому результати, що відповідають кваліфікаційним вимогам;
- складати конспекти, готувати місце для проведення ігор, необхідний інвентар і встаткування;
- проводити будь-якої частини тренувального заняття і заняття в цілому, згідно з програмою;
- організовувати та проводити змагання з футболу, баскетболу, волейболу.

володіти:

- методикою організації й проведення спортивних ігор.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Загальнопредметні:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися українською мовою (усно та письмово).
- ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові:

ФК 2. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з теорії і методики фізичного виховання та спортивної підготовки.

ФК 9. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

ФК 12. Здатність розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту.

ФК 13. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПРН 2 . Демонструє уміння планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методики, технології та практики тайм-менеджменту, які сприятимуть ефективній організації часу відповідно до особистісних та професійних потреб.

ПРН 4. Демонструє уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснює комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизує прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 5. Демонструє готовність до освоєння нового матеріалу та вміння оцінювати себе критично; поглиблення базових знань з допомогою самоосвіти; вміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН 14. Пояснює принципи, мету, завдання, засоби та методи спортивної підготовки, обговорює особливості змагальної діяльності та організацію й проведення спортивних змагань, структуру тренувального процесу, основи відбору і орієнтації спортсменів, основи моделювання та прогнозування у підготовці спортсменів; визначає позатренувальні та позазмагальні засоби стимулювання працездатності та відновлювальних процесів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 330 годин/11 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1.

Тема 1. Історія розвитку гри футбол. Історія розвитку гри футбол у світі. Етапи розвитку футболу. Історія розвитку гри футбол в Україні. Розвиток сучасного футболу.

Тема 2. Фізична підготовка у футболі. Загальна фізична підготовка у футболі. Розвиток фізичних якостей у футболі. Спеціальна фізична підготовка у футболі.

Кредит 2.

Тема 3. Технічна підготовка у футболі. Техніка безпеки під час занять футболом. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням у футболі. Техніка володіння м'ячем (аналіз техніки та методика навчання ударам по м'ячу, зупинкам м'яча, веденню м'яча, фінтам). Аналіз техніки та методика навчання відбору м'яча. Аналіз техніки та методика навчання техніки гри воротаря.

Тема 4. Організація і проведення змагань з футболу. Види змагань. Положення про змагання. Системи розіграшу. Виявлення переможців змагань. Правила проведення змагань з футболу. Суддівство.

Кредит 3.

Тема 5. Тактика нападу гри футбол. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в нападі у футболі. Аналіз та методика навчання груповим діям в нападі у футболі. Аналіз та методика навчання командним діям в нападі у футболі.

Тема 6. Тактика захисту гри футбол. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в захисті у футболі. Аналіз та методика навчання груповим діям в захисті у футболі. Аналіз та методика навчання командним діям в захисті у футболі.

Кредит 4.

Тема 7. Історичний нарис розвитку волейболу за кордоном та на Україні. Історія виникнення та розвитку волейболу за кордоном. Історія вітчизняного волейболу та розвиток волейболу на сучасному етапі в Україні. Історія виникнення та розвитку пляжного волейболу. Парковий волейбол. Еволюція правил змагань. Хроніка змагань.

Тема 8. Переміщення в волейболі. Техніка безпеки під час занять волейболом. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням.

Тема 9. Подача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання верхньої та нижньої прямої і верхньої та нижньої бокової подачі м'яча.

Тема 10. Верхня передача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання передачі м'яча зверху.

Тема 11. Правила змагань з волейболу. Ігровий формат. Ігрові дії. Перерви, затримки та інтервали. Гравець ліберо. Поведінка учасників. Судді, їх обов'язки і офіційні жести.

Кредит 5.

Тема 12. Нижня передача м'яча в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання передачі м'яча знизу.

Тема 13. Нападаючий удар в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання нападаючим ударам.

Тема 14. Фізична підготовка у волейболі. Загальна фізична підготовка у волейболі. Розвиток фізичних якостей у волейболі. Спеціальна фізична підготовка у волейболі.

Кредит 6.

Тема 15. Блокування в волейболі. Аналіз техніки та методика навчання блокуванню.

Тема 16. Тактика гри в нападі в волейболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в нападі. Аналіз та методика навчання груповим діям в нападі. Аналіз та методика навчання командним діям в нападі.

Тема 17. Тактика гри в захисті в волейболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним діям в захисті. Аналіз та методика навчання груповим діям в захисті. Аналіз та методика навчання командним діям в захисті.

Кредит 7.

Тема 18. Історія розвитку гри баскетбол. Баскетбол як розділ спортивних ігор. Історія виникнення гри. Етапи розвитку гри. Історія розвитку баскетболу в Україні. Видатні спортсмени баскетболісти.

Тема 19. Фізична підготовка у баскетболі. Загальна фізична підготовка у баскетболі. Розвиток фізичних якостей у баскетболі. Спеціальна фізична підготовка у баскетболі. Психологічна підготовка.

Кредит 8.

Тема 20. Техніка нападу гри баскетбол. Техніка безпеки під час занять баскетболом. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням. Аналіз техніки та методика навчання передачам м'яча. Аналіз техніки та методика навчання кидкам м'яча у кошик. Аналіз техніки та методика навчання веденню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання фінтам.

Кредит 9.

Тема 21. Техніка захисту гри баскетбол. Аналіз техніки та методика навчання стійкам та переміщенням у захисті. Аналіз техніки та методика навчання вириванню, вибиванню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання перехопленню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання накриванню, відбиванню м'яча. Аналіз техніки та методика навчання оволодінню м'ячем.

Кредит 10.

Тема 22. Тактика нападу в баскетболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним тактичним діям в нападі. Групові тактичні дії в нападі (Аналіз та методика навчання взаємодіям двох, трьох гравців в нападі). Командні тактичні дії в нападі (Аналіз та методика навчання стрімкому нападу, позиційному нападу).

Тема 23. Тактика захисту в баскетболі. Аналіз та методика навчання індивідуальним тактичним діям в захисті. Групові тактичні дії в захисті (Аналіз та методика навчання взаємодіям двох, трьох гравців в захисті). Командні тактичні дії в захисті (Аналіз та методика навчання персональному, зонному, змішаному захисту).

Кредит 11.

Тема 24. Організація і проведення змагань з баскетболу. Положення про змагання. Системи розіграшу. Виявлення переможців змагань. Правила змагань з баскетболу. Суддівство.

3. Рекомендована література

Базова

1. Баскетбол. Правила соревнований. М., 2017.
2. Бишопс, К. Единоборство в футболе / К. Бишопс, Х.-В. Герардс. - М.: Терра-Спорт, 2017. - 168 с.
3. Василий Рыцарев. Волейбол. Теория и практика. Учебник. / Василий Рыцарев – Издательство «Спорт», 2016 – 456с.
4. Гиффорд, Клайв Все о футболе / Клайв Гиффорд. - М.: АСТ, Астрель, Кладезь, 2015. - 661 с.
5. Гомельский, В. А. Как играть в баскетбол. I Love This Game (комплект из 2 книг) / В.А. Гомельский. - М.: Эксмо, 2015. - 432 с.
6. Гомельский, В. Как играть в баскетбол / В. Гомельский. - М.: Эксмо, 2015. - 288 с.
7. Пасічник В. В. Теорія і методика викладання баскетболу : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2015. –78 с.
8. Офіційні волейбольні правила 2017 – 2020 : схвалені тридцять п'ятим конгресом FIVB / FIVB. – К., 2016. – 88 с.
9. Носко М.О. Волейбол у фізичному вихованні студентів: [підручник] / М.О. Носко, О.А. Архипов, В.П. Жула. – К.: «МП Леся», 2015. – 396 с.
10. С. Оинума Уроки волейбола / С.Оинума. - Москва: СИНТЕГ, 2015. - 112 с.
11. Соломонко В. В. Футбол у школі : посіб. для вчителів і школярів / Соломонко В. В., Лісенчук Г. А., Соломонко О. В., Пилипенко В. О. – Вид. 2- ге, перероб. і доп. – Київ : [б. в.], 2014. – 293 с.
12. Теорія і методика викладання спортивних ігор : навч. метод. посіб. для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III - IV рівнів акредитації / М. В. Прозар, В. В. Слюсарчук, М. В. Зубаль, С. М. Телебей. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. – 198 с.
13. Тучинська Т. А., Руденко Є. В. Баскетбол: навч.-метод. посіб. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2015. 95 с.

Допоміжна

1. Вертелецький О.І., Кулаков Ю.Є., Богатир В.Г. Рухливі ігри з елементами спортивних ігор для учнів 1–8 класів : навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2016. 92 с.
2. Вертелецький О.І., Кулаков Ю.Є., Богатир В.Г. Спортивні ігри та методика викладання (баскетбол): навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ, 2016. 60 с.
3. Вінніков В. В. Урок футболу. 6-й клас / В. В. Вінніков // Фізичне виховання в школах України. – 2017. – № 4(100). – С. 8–10.
4. Войцеховський В. В. Урок фізичної культури з елементами футболу для учнів 10 класу / Войцеховський Віктор Володимирович // Фізичне виховання в рідній школі. – 2016. – № 3(104). – С. 22–25.

5. Гапич В. М. Урок футболу. 10-й клас / В. М. Гапич // Фізичне виховання в школах України. – 2016. – № 4. – С. 9–11.
6. Гомельський, А. Я. Управление командой в баскетболе / А.Я. Гомельский. - Москва: СПб. [и др.] : Питер, 2015. - 144 с.
7. Желтобрюх С. М. Урок фізичної культури з елементами футболу для учнів 5 класу / Желтобрюх Світлана Миколаївна // Фізичне виховання в рідній школі. – 2017. – № 2(108). – С. 7–13.
8. Ковпак В. В. Урок футболу для учнів 7 класу / Ковпак В. В. // Фізичне виховання в рідній школі. – 2016. – № 6(107). – С. 11–13.
9. Козін О. С. Урок футболу. 6-й клас / О. С. Козін // Фізичне виховання в школах України. – 2017. – № 7(103). – С. 21–23.
10. Коновалова Н. В. Урок футболу. 7-й клас / Н .В. Коновалова, Л. С. Коновалова // Фізичне виховання в школах України. – 2017. – № 4(100). – С. 11–15.
11. Кулаков Ю.Є., Вертелецький О.І. Індивідуальні тренувальні заняття студентів з баскетболу: навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ, 2019. 102 с.
12. Сироватко, З. В. Сучасний стан підготовки волейболістів у навчально-тренувальному процесі ВНЗ України / З. В. Сироватко, В. М. Єфременко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - Вип. 11(81). - С. 100-103.
13. Стрельникова Є.Я. Аналіз фінальних змагань Кубка України 2015 року 5. з волейболу серед жіночих команд. / Є.Я. Стрельникова, Т. П. Ляхова // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях // Сб. XII междун. научн. конф., 5-6 февраля 2016 года. – Т 2 – ХДАФК, 2016 – С.51 –53

Інформаційні ресурси

1. <http://fbu.ua/coach/>
2. <http://www.slamdunk.ru/others/literature>
3. http://basketball-training.org.ua/about_site
4. <http://sport-lessons.com/teamgames/basketball/>
5. <youtube.com>watch?v=Ru3otkyTXPU>
6. <youtube.com>watch?v=gUHGM3AZWJ8>
7. <youtube.com>user/OnlineSchoolFootball>
8. <youtube.com>watch?v=gDpN3wEoVeU>
9. <http://footbik.com.ua/obuchenie/gollandskaya-metodika-obucheniya-futbolu/>
10. <http://footballcoach-11.blogspot.com/2014/04/6-9.html>
11. <http://www.volley4all.net/technique.html>
12. <http://festival.1september.ru/articles/608407/>
13. <http://fizkultura-na5.ru/katalog-statej/volejbol/>
14. <http://sport-lessons.com/teamgames/volleyball/>
15. <http://kmfv.rv.ua/uploads/files/doc/fivb-volleyball-rules-ukr.pdf>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік, екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів:

- а) контроль засвоєння *теоретичних знань*;
- б) контроль рівня та динаміки *загальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних тестів загально-фізичної підготовки на результат);

в) контроль рівня та динаміки *спеціальної фізичної підготовленості* студентів (виконання контрольних вправ спеціально-фізичної підготовки на результат);

г) контроль рівня *засвоєння техніки* цілісної вправи у рухливих іграх та її складових частин;

д) контроль рівня *інтегральної підготовленості* студента;

е) контроль засвоєння *професійних навичок* (проведення на оцінку окремих загально розвиваючих вправ, підготовчої частини, окремих задач та цілісного навчально-тренувального заняття з спортивних ігор для різних вікових груп);

ж) контроль засвоєння *суддівських навичок* (організація та проведення змагань, методика суддівства).

Оцінка рівня теоретичних знань здійснюється за допомогою:

1. а) аналізу проведення студентом окремих загально розвиваючих вправ, підготовчої частини, окремих завдань основної частини уроку з спортивних ігор;

б) вирішення завдань науково-дослідницького характеру за отриманою темою індивідуально-наукового дослідного завдання.

Оцінка рівня та динаміки загальної фізичної підготовленості студентів здійснюється за допомогою практичного виконання вправ загально-фізичної підготовки, рекомендованих для футболу, баскетболу, волейболу. Показаний результат має свідчити про наявний рівень розвитку основних рухових якостей та дозволити простежити його динаміку на протязі навчання.

Оцінка рівня та динаміки спеціальної фізичної підготовленості студентів здійснюється за допомогою практичного виконання спеціальних вправ, рекомендованих при проведенні футболу, баскетболу, волейболу. Показаний результат має свідчити про наявний рівень розвитку спеціальної підготовленості та дозволити простежити її динаміку на протязі навчання.

Оцінка рівня інтегральної підготовленості студента здійснюється через участь студента у змаганнях з футболу, баскетболу, волейболу.

Оцінка рівня професійної підготовленості студента здійснюється за допомогою підготовки план-конспектів та проведення уроку з спортивних ігор для молодшого, середнього та старшого шкільного віку, окремих загально-розвиваючих та спеціальних вправ.

Критерії оцінювання розробляються вчителем в залежності від складності завдання.

Оцінка засвоєння суддівських навичок здійснюється за допомогою:

а) виконання обов'язків судді з футболу, баскетболу, волейболу під час занять та в позаурочний час;

б) організації та проведення змагань серед учнів ЗОШ;

Критерії оцінювання суддівства та організації змагань розробляються викладачем з урахуванням суддівської посади студента та масштабу змагань.